

Προσωρινό κείμενο

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 30ής Ιανουαρίου 2024 (*)

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της καταπολέμησης των ποινικών αδικημάτων – Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 – Άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε' – Ελαχιστοποίηση των δεδομένων – Περιορισμός της αποθήκευσης – Άρθρο 5 – Κατάλληλες προθεσμίες για τη διαγραφή ή για την περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας αποθήκευσης – Άρθρο 10 – Επεξεργασία βιομετρικών και γενετικών δεδομένων – Απόλυτη αναγκαιότητα – Άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3 – Δικαίωμα διαγραφής – Περιορισμός της επεξεργασίας – Άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Φυσικό πρόσωπο που έχει καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση και έχει μετέπειτα αποκατασταθεί – Αποθήκευση των δεδομένων υποκειμένου μέχρι τον θάνατό του – Μη ύπαρξη δικαιώματος διαγραφής ή περιορισμού της επεξεργασίας – Αναλογικότητα»

Στην υπόθεση C-118/22,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Varhoven administrativen sad (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Βουλγαρία) με απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2022, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Φεβρουαρίου 2022, στο πλαίσιο της δίκης

NG

κατά

Direktor na Glavna direktsia «Natsionalna politسيا» pri Ministerstvo na vatreshnite raboti – Sofia,

παρισταμένης της:

Varhovna administrativna prokuratura,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο, L. Bay Larsen, Αντιπρόεδρο, A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, N. Piçarra και O. Spineanu-Matei, προέδρους τμήματος, M. Pešić, J.-C. Bonichot, L. S. Rossi, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl και Δ. Γρατσία (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe

γραμματέας: R. Stefanova-Kamisheva, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 7ης Φεβρουαρίου 2023,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο NG, εκπροσωπούμενος από τον P. Kuyumdzhev, advokat,
- η Βουλγαρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. Georgieva, T. Mitova και E. Petranova,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους O. Serdula, M. Smolek και J. Vlácil,

- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από την M. Browne, τον A. Joyce και τον M. Tierney, επικουρούμενους από τον D. Fennelly, BL,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους A. Ballesteros Panizo και J. Rodríguez de la Rúa Puig,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Hanje,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna, τον D. Łukowiak και την J. Sawicka,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον A. Μπουχάγιαρ, την C. Georgieva, τον H. Kranenborg και τον F. Wilman,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 5 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ 2016, L 119, σ. 89), ερμηνευόμενου σε συνδυασμό με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', και παράγραφος 3, αυτής.
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του NG και του Direktor na Glavna direktsia «Natsionalna politisia» pri Ministerstvo na vntreshnite raboti – Sofia (διευθυντή της «Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης» παρά τω Υπουργείω Εσωτερικών, Βουλγαρία) (στο εξής: DGPN) σχετικά με την απόρριψη εκ μέρους του διευθυντή της αιτήσεως διαγραφής από το εθνικό μητρώο στο οποίο οι βουλγαρικές αστυνομικές αρχές εγγράφουν πρόσωπα σε βάρος των οποίων έχει ασκηθεί δίωξη για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα (στο εξής: αστυνομικό μητρώο) την οποία είχε υποβάλει ο NG στηριζόμενος στην αποκατάστασή του μετά την αμετάκλητη ποινική καταδίκη του.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 11, 14, 26, 27, 37, 47 και 104 της οδηγίας 2016/680 διαλαμβάνουν τα εξής:

«(11) Ενδείκνυται [...] οι [τομείς της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις και της αστυνομικής συνεργασίας] να διέπονται από μια οδηγία η οποία θεσπίζει ειδικούς κανόνες για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από τις απειλές κατά της δημόσιας ασφαλείας και της αποτροπής τους, με σεβασμό της ειδικής φύσης των εν λόγω δραστηριοτήτων. [...]

[...]

- (14) Καθώς η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τη διάρκεια δραστηριότητας που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου, δραστηριότητες που αφορούν την εθνική ασφάλεια [...] δεν θα πρέπει να θεωρούνται δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

[...]

- (26) [...] Προς τούτο, θα πρέπει [...] να διασφαλίζεται ότι τα συλλεχθέντα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν πλεονάζουν και δεν διατηρούνται περισσότερο από όσο απαιτείται για τον σκοπό για τον οποίο υποβάλλονται σε επεξεργασία. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνο εάν ο σκοπός της επεξεργασίας δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλα μέσα. Για να εξασφαλιστεί ότι τα δεδομένα δεν διατηρούνται περισσότερο από όσο είναι αναγκαίο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να ορίζει προθεσμίες για τη διαγραφή ή την περιοδική επανεξέτασή τους. [...]

- (27) Για την πρόληψη, διερεύνηση και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται στο πλαίσιο της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης συγκεκριμένων ποινικών αδικημάτων και πέραν του πλαισίου αυτού, ώστε να κατανοούν καλύτερα τις εγκληματικές δραστηριότητες και να προβαίνουν σε συσχετισμούς μεταξύ διαφορετικών διαπιστωθέντων ποινικών αδικημάτων.

[...]

- (37) Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι εκ φύσεως ιδιαίτερα ευαίσθητα σε σχέση με θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες χρήζουν ειδικής προστασίας, καθότι το πλαίσιο της επεξεργασίας τους μπορεί να δημιουργήσει σημαντικούς κινδύνους για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. [...]

[...]

- (47) [...] Ένα φυσικό πρόσωπο θα πρέπει να έχει επίσης το δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας, [...] όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιβάλλεται να διατηρηθούν για σκοπούς απόδειξης. Ειδικότερα, για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να προβλέπεται, αντί της διαγραφής τους, περιορισμένη πρόσβαση σε περίπτωση που υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστευτεί ότι η διαγραφή τους θα μπορούσε να βλάψει τα έννομα συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων. Στην περίπτωση αυτή, τα δεδομένα περιορισμένης πρόσβασης θα πρέπει να υπόκεινται σε επεξεργασία μόνο για τον σκοπό για τον οποίο παρεμποδίστηκε η διαγραφή τους. [...]

[...]

- (104) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται στον [Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)], όπως κατοχυρώνονται στη ΣΛΕΕ, και ειδικότερα το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το δικαίωμα άσκησης πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου. Οι περιορισμοί που τίθενται στα ως άνω δικαιώματα είναι σύμφωνοι προς το άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη, καθώς είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση σκοπών γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών τρίτων.»

- 4 Το άρθρο 1 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και στόχοι», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κανόνες που αφορούν στην προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών

κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους.»

- 5 Το άρθρο 2 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει στις παραγράφους 1 και 3 τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς που καθορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1.

[...]

3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

α) στο πλαίσιο δραστηριότητας η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης·

[...]

- 6 Κατά το άρθρο 3 της οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Ορισμοί»:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

[...]

2. “επεξεργασία”: κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται [...] σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως [...] η αποθήκευση [...]

[...]

- 7 Το άρθρο 4 της οδηγίας 2016/680, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», ορίζει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:

[...]

γ) είναι κατάλληλα, συναφή και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία·

[...]

ε) διατηρούνται υπό μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία·

[...]

- 8 Το άρθρο 5 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Προθεσμίες αποθήκευσης και επανεξέτασης», έχει ως ακολούθως:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν κατάλληλες προθεσμίες για τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή για την περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας αποθήκευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η μέριμνα για την τήρηση των προθεσμιών αυτών εξασφαλίζεται μέσω δικονομικών μέτρων.»

- 9 Το άρθρο 10 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», προβλέπει τα εξής:

«Η επεξεργασία [...] γενετικών [και] βιομετρικών δεδομένων για την αποκλειστική ταυτοποίηση ενός φυσικού προσώπου [...] επιτρέπ[εται] μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαί[α], με την επιφύλαξη των κατάλληλων διασφαλίσεων για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων [...]».

10 Το άρθρο 13 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Ενημέρωση που διατίθεται ή δίδεται στο υποκείμενο των δεδομένων», ορίζει στην παράγραφο 2 ότι, πέραν των πληροφοριών που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη προβλέπουν με νομοθετική διάταξη ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, τις συμπληρωματικές πληροφορίες που μνημονεύονται στην παράγραφο 2, προκειμένου να καταστεί δυνατή η άσκηση των δικαιωμάτων του. Στις συμπληρωματικές αυτές πληροφορίες συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, στο στοιχείο β' της παραγράφου 2, το χρονικό διάστημα αποθήκευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή, όταν αυτό είναι αδύνατο, τα κριτήρια που καθορίζουν το εν λόγω διάστημα. Περαιτέρω, στο άρθρο 13, παράγραφος 3, της οδηγίας 2016/680 αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν νομοθετικά μέτρα σχετικά με την καθυστέρηση, τον περιορισμό ή την παράλειψη της παροχής των πληροφοριών στο υποκείμενο των δεδομένων βάσει της παραγράφου 2.

11 Το άρθρο 14 της οδηγίας 2016/680, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από το υποκείμενο των δεδομένων», προβλέπει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 15, τα κράτη μέλη προβλέπουν το δικαίωμα του υποκειμένου των δεδομένων να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας επιβεβαίωση του κατά πόσον δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν υποβάλλονται ή όχι σε επεξεργασία και, εφόσον συμβαίνει αυτό, να αποκτά πρόσβαση στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τις ακόλουθες πληροφορίες:

[...]

δ) εφόσον είναι δυνατόν, το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα αποθήκευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή, όταν αυτό είναι αδύνατο, τα κριτήρια που καθορίζουν το εν λόγω διάστημα·

[...].».

12 Το άρθρο 16 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα διόρθωσης ή διαγραφής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και περιορισμού ως προς την επεξεργασία», ορίζει στις παραγράφους 2 και 3 τα εξής:

«2. Τα κράτη μέλη προβλέπουν την υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας να διαγράφει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς άσκοπη καθυστέρηση και προβλέπουν το δικαίωμα του υποκειμένου των δεδομένων να εξασφαλίζει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν χωρίς άσκοπη καθυστέρηση, εάν η επεξεργασία παραβιάζει τα τις διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει των άρθρων 4, 8 ή 10 ή εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να διαγραφούν προκειμένου να τηρηθεί εκ του νόμου υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας.

3. Αντί της διαγραφής, ο υπεύθυνος επεξεργασίας περιορίζει την επεξεργασία, εάν:

α) η ακρίβεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αμφισβητηθεί από το υποκείμενο των δεδομένων και δεν μπορεί να διαπιστωθεί το κατά πόσον αυτά είναι ακριβή ή ανακριβή·

β) επιβάλλεται να διατηρηθούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς απόδειξης.

[...].»

13 Δυνάμει του άρθρου 20 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Προστασία των δεδομένων από το σχεδιασμό και εξ ορισμού», τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας εφαρμόζει κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να πληρούνται οι απαιτήσεις της οδηγίας και να προστατεύονται τα

δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων και, ιδίως, να διασφαλίζεται ότι, εξ ορισμού, υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι απαραίτητα για τον εκάστοτε σκοπό της επεξεργασίας.

- 14 Το άρθρο 29 της οδηγίας 2016/680, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ασφάλεια επεξεργασίας», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία, λαμβανομένων υπόψη της διαθέσιμης τεχνολογίας και του κόστους εφαρμογής και της φύσης, του πεδίου εφαρμογής, του πλαισίου και των σκοπών της επεξεργασίας, καθώς και του κινδύνου ποικίλης πιθανότητας και σοβαρότητας για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, εφαρμόζουν κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ώστε να διασφαλίζεται επίπεδο ασφαλείας κατάλληλο για τον κίνδυνο, ιδίως όσον αφορά στην επεξεργασία των ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αναφέρονται στο άρθρο 10.»

Το βουλγαρικό δίκαιο

Ο ποινικός κώδικας

- 15 Το άρθρο 82, παράγραφος 1, του Nakazatelen kodeks (ποινικού κώδικα, DV αριθ. 26, της 2ας Απριλίου 1968), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, ορίζει τα εξής:

«Η ποινή που επιβλήθηκε δεν εκτελείται μετά την πάροδο:

1. είκοσι ετών, αν επιβλήθηκε η ποινή της ισόβιας κάθειρξης χωρίς δυνατότητα μετατροπής της ποινής ή της ισόβιας κάθειρξης·
2. δεκαπέντε ετών, αν η επαπειλούμενη ποινή είναι κάθειρξη άνω των δέκα ετών·
3. δέκα ετών, αν η ποινή είναι φυλάκιση ή κάθειρξη από τρία έως δέκα έτη·
4. πέντε ετών, αν η ποινή φυλάκισης είναι μικρότερη από τρία έτη, και
5. δύο ετών, σε κάθε άλλη περίπτωση.»

- 16 Το άρθρο 85, παράγραφος 1, του ποινικού κώδικα προβλέπει τα ακόλουθα:

«Με την αποκατάσταση εξαλείφεται η καταδίκη και αίρονται οι ένομες συνέπειες της καταδίκης, εκτός εάν προβλέπεται άλλως στον νόμο ή σε διάταγμα.»

- 17 Το άρθρο 88a του ποινικού κώδικα έχει ως εξής:

«Μετά την πάροδο χρονικού διαστήματος ίσου με το διαλαμβανόμενο στο άρθρο 82, παράγραφος 1, από την έκτιση της ποινής και εφόσον ο καταδικασθείς δεν έχει διαπράξει νέο εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα για το οποίο απειλείται στερητική της ελευθερίας ποινή, εξαλείφεται η καταδίκη και αίρονται οι ένομες συνέπειές της, ακόμη και αν προβλέπεται άλλως στον νόμο ή σε διάταγμα.»

Ο νόμος περί του Υπουργείου Εσωτερικών

- 18 Το άρθρο 26 του Zakon za Ministerstvo na vntreshnite raboti (νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών, DV αριθ. 53, της 27ης Ιουνίου 2014), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος περί του Υπουργείου Εσωτερικών), ορίζει τα ακόλουθα:

«(1) Όταν επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε σχέση με τις δραστηριότητες της προστασίας της εθνικής ασφάλειας, της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, της τήρησης της δημόσιας τάξης και της διεξαγωγής ποινικών διαδικασιών, οι αρχές του Υπουργείου Εσωτερικών:

[...]

3. μπορούν να επεξεργάζονται όλες τις αναγκαίες κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

[...]

(2) Οι προθεσμίες αποθήκευσης των δεδομένων που μνημονεύονται στην παράγραφο 1 ή περιοδικής επανεξέτασης της αναγκαιότητας αποθήκευσής τους καθορίζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών. Τα δεδομένα αυτά διαγράφονται επίσης με δικαστική πράξη ή με απόφαση της επιτροπής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.»

19 Κατά το άρθρο 27 του νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών:

«Τα δεδομένα που προέρχονται από τη διενεργούμενη βάση του άρθρου 68 εγγραφή προσώπων στο αστυνομικό μητρώο χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς της προστασίας της εθνικής ασφάλειας, της καταπολέμησης της εγκληματικότητας και της τήρησης της δημόσιας τάξης.»

20 Το άρθρο 68 του νόμου αυτού έχει ως ακολούθως:

«(1) Οι αστυνομικές αρχές εγγράφουν στο αστυνομικό μητρώο τα πρόσωπα που διώκονται για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα. Οι αρμόδιες για την ανάκριση αρχές υποχρεούνται να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη διενέργεια της εγγραφής στο μητρώο από τις αστυνομικές αρχές.

(2) Η εγγραφή στο αστυνομικό μητρώο αποτελεί μορφή επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των προσώπων που μνημονεύονται στην παράγραφο 1, η οποία διενεργείται στο πλαίσιο του παρόντος νόμου.

(3) Για τους σκοπούς της εγγραφής στο αστυνομικό μητρώο, οι αστυνομικές αρχές οφείλουν:

1. να συλλέγουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σχετικά με τα πρόσωπα που μνημονεύονται στο άρθρο 18 του νόμου περί των βουλγαρικών εγγράφων ταυτότητας·
2. να λαμβάνουν τα δακτυλικά αποτυπώματα των προσώπων και να προβαίνουν στη φωτογράφησή τους·
3. να λαμβάνουν δείγματα για την κατάρτιση προφίλ DNA των προσώπων.

[...]

(6) Η εγγραφή στο αστυνομικό μητρώο διαγράφεται βάσει γραπτής διαταγής του υπευθύνου της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή των εξουσιοδοτημένων από αυτόν υπαλλήλων, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν έγγραφης και αιτιολογημένης αιτήσεως του εγγεγραμμένου προσώπου, εφόσον:

1. η καταχώριση διενεργήθηκε κατά παράβαση του νόμου·
2. η ποινική δικογραφία αρχειοθετήθηκε, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 24, παράγραφος 3, του [Nakazatelo-protsesualen kodeks (κώδικα ποινικής δικονομίας)]·
3. η ποινική διαδικασία περατώθηκε με την έκδοση αθωωτικής αποφάσεως·

4. το πρόσωπο απαλλάχθηκε από την ποινική ευθύνη και του επιβλήθηκε διοικητική κύρωση·
5. το πρόσωπο απεβίωσε, οπότε η αίτηση μπορεί να υποβληθεί από τους κληρονόμους του.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 21 Ο NG ενεγράφη στο αστυνομικό μητρώο, σύμφωνα με το άρθρο 68 του νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών, στο πλαίσιο ανακριτικής διαδικασίας για ψευδομαρτυρία, ποινικό αδίκημα που τυποποιείται στο άρθρο 290, παράγραφος 1, του ποινικού κώδικα. Μετά το πέρας της ανάκρισης του απαγγέλθηκαν κατηγορίες και, με απόφαση της 28ης Ιουνίου 2016, η οποία επικυρώθηκε κατ' έφεση με απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2016, κηρύχθηκε ένοχος για το προαναφερθέν αδίκημα και καταδικάστηκε σε ποινή φυλακίσεως ενός έτους με αναστολή. Μετά την έκτιση της επιβληθείσας ποινής, στις 14 Μαρτίου 2020 δόθηκε στον NG το ευεργέτημα της αποκατάστασης καταδικασθέντος, κατ' εφαρμογήν των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 82, παράγραφος 1, και του άρθρου 88α του ποινικού κώδικα.
- 22 Στις 15 Ιουλίου 2020, ο NG υπέβαλε στην αρμόδια περιφερειακή αρχή του Υπουργείου Εσωτερικών αίτηση διαγραφής του από το αστυνομικό μητρώο επί τη βάση της αποκατάστασής του.
- 23 Με απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2020, ο DGPN απέρριψε την υποβληθείσα αίτηση με το σκεπτικό ότι τυχόν αμετάκλητη ποινική καταδίκη, ακόμη και σε περίπτωση αποκατάστασης του καταδικασθέντος, δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των λόγων διαγραφής από το αστυνομικό μητρώο, οι οποίοι απαριθμούνται εξαντλητικώς στο άρθρο 68, παράγραφος 6, του νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών.
- 24 Με απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 2021, το Administrativen sad Sofia grad (διοικητικό πρωτοδικείο Σόφιας, Βουλγαρία) απέρριψε την προσφυγή που είχε ασκήσει ο NG κατά της αποφάσεως του DGPN με σκεπτικό κατ' ουσίαν παρόμοιο με εκείνο του DGPN.
- 25 Ο NG άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Varhoven administrativen sad (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, Βουλγαρία). Με τον κύριο λόγο αναιρέσεως προβάλλεται παραβίαση της αρχής που απορρέει από τα άρθρα 5, 13 και 14 της οδηγίας 2016/680, κατά την οποία η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνεπεία της αποθήκευσής τους δεν μπορεί να έχει απεριόριστη διάρκεια. Όπως υποστηρίζει κατ' ουσίαν ο NG, τούτο ισχύει de facto οσάκις, ελλείψει σχετικού λόγου διαγραφής από το αστυνομικό μητρώο που να εφαρμόζεται σε περίπτωση αποκατάστασης του καταδικασθέντος, ο τελευταίος δεν θα μπορεί ποτέ να ζητήσει τη διαγραφή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έχουν συλλεγεί σε σχέση με το ποινικό αδίκημα για το οποίο καταδικάστηκε αμετάκλητα, μετά την έκτιση της ποινής του και την αποκατάστασή του.
- 26 Συναφώς, πρώτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η εγγραφή στο αστυνομικό μητρώο αποτελεί μορφή επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται για τους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680 σκοπούς και εμπίπτει, ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.
- 27 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η αποκατάσταση δεν συγκαταλέγεται στους λόγους διαγραφής από το αστυνομικό μητρώο, οι οποίοι απαριθμούνται εξαντλητικώς στο άρθρο 68, παράγραφος 6, του νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών, και ότι ουδείς εκ των αναφερόμενων στη διάταξη αυτή λόγων μπορεί να τύχει εφαρμογής στη συγκεκριμένη περίπτωση, με αποτέλεσμα, υπό τις περιστάσεις αυτές, να είναι αδύνατον για τον καταδικασθέντα να επιτύχει τη διαγραφή του από το αστυνομικό μητρώο.
- 28 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι στην αιτιολογική σκέψη 26 της οδηγίας 2016/680 γίνεται λόγος για εγγυήσεις προκειμένου τα συλλεχθέντα δεδομένα να μην πλεονάζουν και να μη διατηρούνται περισσότερο από όσο απαιτείται για τον σκοπό για τον οποίο υποβάλλονται σε επεξεργασία, αναφέρεται

δε ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να ορίζει προθεσμίες για τη διαγραφή ή την περιοδική επανεξέτασή τους. Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 34 της οδηγίας αυτής συνάγει ότι η επεξεργασία που πραγματοποιείται για τους σκοπούς που καθορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, πρέπει να καταλαμβάνει πράξεις περιορισμού της επεξεργασίας, διαγραφής ή καταστροφής των δεδομένων. Κατά την άποψή του, οι αρχές αυτές αντικατοπτρίζονται στο άρθρο 5 καθώς και στο άρθρο 13, παράγραφοι 2 και 3, της εν λόγω οδηγίας.

29 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον οι σκοποί περί των οποίων έγινε λόγος στην προηγούμενη σκέψη αντιτίθενται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία καταλήγει σε «σχεδόν απεριόριστο δικαίωμα» επεξεργασίας δεδομένων από τις αρμόδιες αρχές για τους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680 σκοπούς και συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος του υποκειμένου των δεδομένων να ζητήσει τον περιορισμό της επεξεργασίας τους ή τη διαγραφή τους.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Varhoven administrativen sad (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Επιτρέπει η ερμηνεία του άρθρου 5, σε συνδυασμό με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', και παράγραφος 3, της [οδηγίας 2016/680], τη θέσπιση εθνικών νομοθετικών μέτρων τα οποία καταλήγουν σε σχεδόν απεριόριστο δικαίωμα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και/ή συνεπάγονται την κατάργηση του δικαιώματος του υποκειμένου να ζητήσει τον περιορισμό της επεξεργασίας τους, τη διαγραφή ή την καταστροφή τους;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

31 Κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο μια χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα προδικαστικά ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Επιπλέον, το Δικαστήριο ενδέχεται να χρειαστεί να λάβει υπόψη του κανόνες του δικαίου της Ένωσης στους οποίους δεν αναφέρθηκε ο εθνικός δικαστής με το ερώτημά του (απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Εν προκειμένω, το ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου ανάγεται στο γεγονός ότι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και από τις πληροφορίες που παρέσχε η Βουλγαρική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, ουδείς εκ των λόγων που δικαιολογούν τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τηρουμένων στο αστυνομικό μητρώο, όπως οι λόγοι αυτοί απαριθμούνται περιοριστικώς στον νόμο περί του Υπουργείου Εσωτερικών, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στην επίμαχη στην κύρια δίκη περίπτωση ενός αμετάκλητα καταδικασθέντος, ακόμη και μετά την αποκατάστασή του, με αποτέλεσμα τα δεδομένα που τον αφορούν να διατηρούνται στο αστυνομικό μητρώο και να μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία από τις αρχές που έχουν πρόσβαση σε αυτά χωρίς κανέναν άλλον χρονικό περιορισμό πέραν της περίπτωσης επέλευσης του θανάτου του.

33 Συναφώς, κατ' αρχάς, από την απόφαση περί παραπομπής, και δη από τις εκτιμήσεις που συνοψίζονται στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, καθώς και από το προδικαστικό ερώτημα αυτό καθεαυτό, προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ειδικότερα, ως προς τη συμβατότητα της επίμαχης νομοθετικής ρυθμίσεως με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως τονίζει η αιτιολογική σκέψη 104 της οδηγίας 2016/680, οι περιορισμοί που τίθενται με την οδηγία αυτή στο δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 8 του Χάρτη, καθώς και στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και στο δικαίωμα άσκησης πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, τα οποία προστατεύονται αντιστοίχως στα άρθρα 7 και 47 του

- Χάρτη, πρέπει να ερμηνεύονται συμφώνως προς τις επιταγές του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, στις οποίες συγκαταλέγεται και η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας.
- 34 Ακολουθώς, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ορθώς παραπέμπει στο άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο αναφέρεται στις προθεσμίες για τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή για την περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας αποθήκευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Δοθέντος ότι το άρθρο 5 συνδέεται στενά τόσο με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', της ίδιας οδηγίας όσο και με το άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3, αυτής, πρέπει να θεωρηθεί ότι το προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο αφορά επίσης αμφοότερες τις διατάξεις αυτές.
- 35 Ομοίως, αφ' ης στιγμής η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική νομοθεσία προβλέπει την αποθήκευση, μεταξύ άλλων, βιομετρικών και γενετικών δεδομένων, ήτοι δεδομένων που εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των οποίων η επεξεργασία διέπεται ειδικώς από το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το υποβληθέν ερώτημα αφορά επίσης την ερμηνεία της προαναφερθείσας διατάξεως.
- 36 Τέλος, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι, όσον αφορά το άρθρο 13 της οδηγίας 2016/680, μόνον η ερμηνεία της παραγράφου του 2, στοιχείο β', είναι κρίσιμη για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Βεβαίως, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, η παράγραφος 3 του ανωτέρω άρθρου επίσης αντικατοπτρίζει τις αρχές που εκτίθενται, μεταξύ άλλων, στην αιτιολογική σκέψη 26 της οδηγίας 2016/680. Εντούτοις, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν προκύπτει ότι αντικείμενο της κύριας δίκης είναι επίσης νομοθετικό μέτρο σχετικά με την καθυστέρηση ή τον περιορισμό της παροχής πληροφοριών στο υποκείμενο των δεδομένων, υπό την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού.
- 37 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', της οδηγίας 2016/680, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τα άρθρα 5 και 10, το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', καθώς και το άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3, αυτής, και υπό το πρίσμα των άρθρων 7 και 8 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει την αποθήκευση από τις αστυνομικές αρχές, για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και δη βιομετρικών και γενετικών δεδομένων, των οποίων υποκείμενα είναι πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα, μέχρι τον θάνατο των προσώπων αυτών, ακόμη και στην περίπτωση μεταγενέστερης αποκατάστασής τους, χωρίς να τους αναγνωρίζεται το δικαίωμα να ζητήσουν και να επιτύχουν τη διαγραφή των δεδομένων τους ή, κατά περίπτωση, τον περιορισμό της επεξεργασίας τους.
- 38 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι το υποβληθέν ερώτημα αφορά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2016/680, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτής. Ωστόσο, από το άρθρο 27 του νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο παρατίθεται στην απόφαση περί παραπομπής, προκύπτει ότι τα δεδομένα που αποθηκεύονται στο αστυνομικό μητρώο μπορούν επίσης να τύχουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της προστασίας της εθνικής ασφάλειας, επεξεργασία στην οποία δεν εφαρμόζεται η οδηγία 2016/680, κατά τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 2, παράγραφος 3, στοιχείο α', σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 14 αυτής. Επομένως, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να βεβαιωθεί ότι η αποθήκευση των δεδομένων του αναιρεσειόντος της κύριας δίκης δεν ανταποκρίνεται σε σκοπούς αναγόμενους στην προστασία της εθνικής ασφάλειας, εξυπακουομένου ότι το άρθρο 2, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής προβλέπει εξαίρεση από την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης η οποία πρέπει να τύχει στενής ερμηνείας [βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, *Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής)*, C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 62 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 39 Πρώτον, υπενθυμίζεται ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, δεν αποτελούν απόλυτα προνόμια, αλλά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε σχέση με τη λειτουργία

την οποία επιτελούν στο κοινωνικό σύνολο και να σταθμίζονται με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα. Επομένως, οιοσδήποτε περιορισμός στην άσκηση των εν λόγω θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, να προβλέπεται από τον νόμο και να σέβεται το βασικό περιεχόμενο των θεμελιωδών δικαιωμάτων καθώς και την αρχή της αναλογικότητας. Βάσει της εν λόγω αρχής, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε σκοπούς γενικού συμφέροντος τους οποίους αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. Οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να μην υπερβαίνουν τα όρια του απολύτως αναγκαίου και η ρύθμιση που συνεπάγεται τους επίμαχους περιορισμούς πρέπει να προβλέπει σαφείς και ακριβείς κανόνες που να διέπουν την έκταση και την εφαρμογή των περιορισμών αυτών [πρβλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής), C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 105 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

- 40 Όπως υπογραμμίζεται κατ' ουσίαν στην αιτιολογική σκέψη 26 της οδηγίας 2016/680, οι απαιτήσεις αυτές δεν πληρούνται όταν ο επιδιωκόμενος σκοπός γενικού συμφέροντος μπορεί εύλογα να επιτευχθεί κατά τρόπο εξίσου αποτελεσματικό με άλλα μέσα τα οποία θίγουν λιγότερο τα θεμελιώδη δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων [βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής), C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 110 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 41 Δεύτερον, κατ' αρχάς, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας, τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι κατάλληλα, συναφή και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία. Η διάταξη αυτή επιτάσσει, επομένως, στα κράτη μέλη να σέβονται την αρχή της «ελαχιστοποίησης των δεδομένων», η οποία αποτελεί έκφραση της αρχής της αναλογικότητας [πρβλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής), C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 98 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 42 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ιδίως ότι η συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και η αποθήκευσή τους από τις αστυνομικές αρχές για τους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας σκοπούς πρέπει, όπως και κάθε επεξεργασία που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της, να σέβεται τις απαιτήσεις αυτές. Εξάλλου, μια τέτοια αποθήκευση συνιστά επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ανεξαρτήτως του αν οι πληροφορίες που αποθηκεύονται έχουν ευαίσθητο χαρακτήρα ή του αν οι ενδιαφερόμενοι υπέστησαν τυχόν δυσμενείς συνέπειες λόγω της επέμβασης αυτής ή και ανεξαρτήτως της μεταγενέστερης χρήσης τους (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 5ης Απριλίου 2022, Commissioner of An Garda Síochána κ.λπ., C-140/20, EU:C:2022:258, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 43 Επιπλέον, όσον αφορά, ειδικότερα, την αναλογικότητα του χρονικού διαστήματος αποθήκευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα κράτη μέλη πρέπει, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 2016/680, να προβλέπουν ότι τα δεδομένα αυτά θα διατηρούνται υπό μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία.
- 44 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 5 της οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη να προβλέπουν τον καθορισμό κατάλληλων προθεσμιών για τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή για την περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας αποθήκευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και να εξασφαλίζουν τη μέριμνα για την τήρηση των προθεσμιών αυτών μέσω δικονομικών μέτρων.
- 45 Όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 26 της οδηγίας 2016/680, σκοπός της διατάξεως είναι να εξασφαλιστεί ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν διατηρούνται περισσότερο από όσο είναι αναγκαίο, συμφώνως προς τις επιταγές του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας αυτής. Βεβαίως, στα κράτη μέλη απόκειται να καθορίσουν κατάλληλες προθεσμίες για το χρονικό διάστημα αποθήκευσης και να αποφασίσουν εάν οι προθεσμίες αυτές αφορούν τη διαγραφή των δεδομένων ή την περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας αποθήκευσής τους, υπό την επιφύλαξη ότι η μέριμνα για την τήρηση των προθεσμιών αυτών εξασφαλίζεται μέσω κατάλληλων δικονομικών μέτρων. Εντούτοις, η

- «καταλληλόλητα» των προβλεπόμενων προθεσμιών επιτάσσει, εν πάση περιπτώσει, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', της οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, να καθιστούν οι προθεσμίες αυτές δυνατή, κατά περίπτωση, τη διαγραφή των εν λόγω δεδομένων οσάκις η διατήρησή τους παύει να είναι αναγκαία υπό το πρίσμα του σκοπού που δικαιολόγησε την επεξεργασία τους.
- 46 Ειδικότερα, προκειμένου να είναι σε θέση τα υποκείμενα των δεδομένων να εξακριβώσουν την «καταλληλόλητα» των προθεσμιών αυτών και να ζητήσουν, ενδεχομένως, τη διαγραφή τους, το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', και το άρθρο 14, στοιχείο δ', της οδηγίας 2016/680 προβλέπουν, κατ' αρχήν, ότι τα πρόσωπα αυτά ενημερώνονται, εφόσον είναι δυνατόν, για το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα αποθήκευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν ή, όταν αυτό είναι αδύνατο, για τα κριτήρια που καθορίζουν το εν λόγω διάστημα.
- 47 Εν συνεχεία, το άρθρο 10 της οδηγίας 2016/680 αποτελεί ειδική διάταξη, η οποία διέπει τις επεξεργασίες ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα βιομετρικά και γενετικά δεδομένα. Σκοπός της διατάξεως αυτής είναι η διασφάλιση αυξημένης προστασίας του υποκειμένου των δεδομένων στο μέτρο που, λόγω του ιδιαίτερα ευαίσθητου χαρακτήρα τους και του πλαισίου εντός του οποίου υποβάλλονται σε επεξεργασία, τα συγκεκριμένα δεδομένα ενδέχεται να συνεπάγονται σημαντικούς κινδύνους για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, όπως είναι το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη [απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2023, Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων από την αστυνομία), C-205/21, EU:C:2023:49, σκέψη 116 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 48 Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 10 αναφέρεται η απαίτηση να επιτρέπεται η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων «μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαί[α]», απαίτηση η οποία αποτελεί ενισχυμένη προϋπόθεση νομιμότητας της επεξεργασίας τέτοιων δεδομένων και συνεπάγεται, ιδίως, ιδιαίτερος αυστηρό έλεγχο της τήρησης της αρχής της «ελαχιστοποίησης των δεδομένων», όπως απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2016/680, της οποίας η απαίτηση αυτή συνιστά ειδική εφαρμογή στα εν λόγω ευαίσθητα δεδομένα [πρβλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2023, Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων από την αστυνομία), C-205/21, EU:C:2023:49, σκέψεις 117, 122 και 125].
- 49 Τέλος, το άρθρο 16, παράγραφος 2, της οδηγίας 2016/680 θεσπίζει δικαίωμα διαγραφής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εάν η επεξεργασία παραβιάζει τις διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει των άρθρων 4, 8 ή 10 της οδηγίας αυτής ή εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να διαγραφούν προκειμένου να τηρηθεί εκ του νόμου υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας.
- 50 Από το άρθρο 16, παράγραφος 2, προκύπτει ότι το υποκείμενο των δεδομένων δύναται να ασκήσει το δικαίωμα διαγραφής των επίμαχων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων, οσάκις η διατήρησή τους δεν είναι ή παύει να είναι αναγκαία για τον σκοπό για τον οποίο υποβάλλονται σε επεξεργασία, κατά παράβαση των διατάξεων εθνικού δικαίου με τις οποίες τίθενται σε εφαρμογή το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', καθώς και, κατά περίπτωση, το άρθρο 10 της οδηγίας αυτής, ή οσάκις τέτοιου είδους διαγραφή επιβάλλεται προκειμένου να τηρηθεί η καθορισθείσα από το εθνικό δίκαιο, προς τούτο, προθεσμία δυνάμει του άρθρου 5 αυτής.
- 51 Εντούτοις, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2016/680, στο εθνικό δίκαιο πρέπει να προβλέπεται ότι, αντί της διαγραφής των συγκεκριμένων δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας περιορίζει την επεξεργασία τους, εάν, σύμφωνα με το στοιχείο α' της διατάξεως αυτής, το υποκείμενο των δεδομένων αμφισβητήσει την ακρίβεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και δεν μπορεί να διαπιστωθεί το κατά πόσον αυτά είναι ακριβή ή ανακριβή ή εάν, σύμφωνα με το στοιχείο β' αυτής, επιβάλλεται να διατηρηθούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς απόδειξης.
- 52 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2016/680, οι οποίες εξετάστηκαν στις σκέψεις 41 έως 51 της παρούσας αποφάσεως, καθορίζουν ένα γενικό πλαίσιο χάρη στο οποίο

διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η αποθήκευση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, πιο συγκεκριμένα, το χρονικό διάστημα αποθήκευσής τους περιορίζεται σε εκείνο που κρίνεται αναγκαίο για τον σκοπό για τον οποίο τα δεδομένα αυτά αποθηκεύονται, ενώ συγχρόνως καταλείπουν στα κράτη μέλη τη μέριμνα να καθορίσουν, τηρουμένου του εν λόγω πλαισίου, τις επιμέρους περιπτώσεις στις οποίες η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων επιτάσσει τη διαγραφή των δεδομένων και το χρονικό σημείο κατά το οποίο πρέπει να λάβει χώρα η διαγραφή τους. Στον αντίποδα, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 28 των προτάσεών του, οι εν λόγω διατάξεις δεν επιβάλλουν στα κράτη μέλη να καθορίσουν απόλυτα χρονικά όρια για τη διατήρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πέραν των οποίων πρέπει να διατάσσεται αυτόματα η διαγραφή τους.

- 53 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τηρούνται στο αστυνομικό μητρώο δυνάμει του άρθρου 68 του νόμου περί του Υπουργείου Εσωτερικών αποθηκεύονται μόνο για επιχειρησιακούς σκοπούς και, ειδικότερα, προκειμένου να γίνει αντιπαραβολή τους με άλλα δεδομένα που έχουν συλλεγεί στο πλαίσιο ερευνών για άλλα αδικήματα.
- 54 Συναφώς, πρώτον, υπογραμμίζεται ότι η αποθήκευση σε αστυνομικό μητρώο δεδομένων όσον αφορά πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση μπορεί να αποδειχθεί αναγκαία για τους σκοπούς περί των οποίων έγινε λόγος στην προηγούμενη σκέψη, και δη ακόμη και μετά τη διαγραφή της καταδίκης αυτής από το ποινικό μητρώο και, συνεπώς, αφού έχουν αρθεί οι έννομες συνέπειες της καταδίκης. Πράγματι, τα πρόσωπα αυτά ενδέχεται να εμπλέκονται και σε άλλα ποινικά αδικήματα πέραν αυτών για τα οποία καταδικάστηκαν ή, αντιστρόφως, ενδέχεται να απαλλαγούν χάρη στην αντιπαραβολή των δεδομένων που έχουν συλλέξει οι αστυνομικές αρχές με αυτά που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο διαδικασιών σχετικών με αυτά τα άλλα αδικήματα.
- 55 Ωσαύτως, η αποθήκευση αυτή μπορεί να συντείνει στην επίτευξη του κατά την αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας 2016/680 σκοπού γενικού συμφέροντος, σύμφωνα με τον οποίο, για την πρόληψη, διερεύνηση και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται στο πλαίσιο της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης συγκεκριμένων ποινικών αδικημάτων και πέραν του πλαισίου αυτού, ώστε να κατανοούν καλύτερα τις εγκληματικές δραστηριότητες και να προβαίνουν σε συσχετισμούς μεταξύ διαφορετικών διαπιστωθέντων ποινικών αδικημάτων [πρβλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2023, Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων από την αστυνομία), C-205/21, EU:C:2023:49, σκέψη 98].
- 56 Δεύτερον, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι στο αστυνομικό μητρώο αποθηκεύονται τα δεδομένα που αφορούν τον συγκεκριμένο καταδικασθέντα και που μνημονεύονται στη βουλγαρική νομοθεσία περί των εγγράφων ταυτότητας, τα δακτυλικά αποτυπώματά του, η φωτογραφία του καθώς και δείγμα για την κατάρτιση προφίλ DNA, στα οποία προστίθενται, όπως επιβεβαίωσε η Βουλγαρική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία, τα δεδομένα σχετικά με τα ποινικά αδικήματα που έχει διαπράξει το υποκείμενο των δεδομένων και οι καταδικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί εις βάρος του. Οι διάφορες αυτές κατηγορίες δεδομένων μπορεί να αποδειχθούν απαραίτητες προκειμένου να εξακριβωθεί εάν το υποκείμενο των δεδομένων εμπλέκεται στη διάπραξη και άλλων ποινικών αδικημάτων πέραν εκείνων για τα οποία καταδικάστηκε αμετάκλητα. Κατά συνέπεια, μπορούν, κατ' αρχήν, να θεωρηθούν κατάλληλες και συναφείς σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2016/680.
- 57 Τρίτον, η αναλογικότητα της αποθήκευσης αυτής σε σχέση με τους σκοπούς της πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένων υπόψη των κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων τα οποία προβλέπει το εθνικό δίκαιο και τα οποία κατατείνουν στο να διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα και η ασφάλεια των αποθηκευόμενων δεδομένων έναντι επεξεργασίας που αντιβαίνει στις απαιτήσεις της οδηγίας 2016/680, συμφώνως προς τα άρθρα 20 και 29 της οδηγίας αυτής, και ιδίως των μέτρων που μνημονεύονται στο άρθρο 20, παράγραφος 2, και διασφαλίζουν ότι υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι απαραίτητα για τον εκάστοτε σκοπό της επεξεργασίας.

- 58 Τέταρτον, όσον αφορά το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης χρονικό διάστημα αποθήκευσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει, εν προκειμένω, ότι μόνο σε περίπτωση αμετάκλητης καταδίκης του υποκειμένου των δεδομένων για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα η αποθήκευση των δεδομένων του διατηρείται μέχρι τον θάνατό του, αφού η εθνική νομοθεσία προβλέπει τη διαγραφή καταδικασθέντων για την τέλεση τέτοιου ποινικού αδικήματος στις λοιπές περιπτώσεις.
- 59 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, μολαταύτα, η έννοια του «εκ προθέσεως τελούμενου, αυτεπαγγέλτως διωκόμενου ποινικού αδικήματος» έχει ιδιαίτερος γενικό χαρακτήρα και μπορεί να έχει εφαρμογή σε μεγάλο αριθμό ποινικών αδικημάτων, ανεξαρτήτως της φύσης και της σοβαρότητάς τους [πρβλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2023, Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων από την αστυνομία), C-205/21, EU:C:2023:49, σκέψη 129].
- 60 Όπως όμως επισήμανε, κατ' ουσίαν, και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 73 και 74 των προτάσεών του, δεν υφίσταται στον ίδιο βαθμό για όλους τους αμετάκλητα καταδικασθέντες για ποινικό αδίκημα εμπύκτον στην έννοια αυτή ο κίνδυνος να εμπλακούν στη διάπραξη περαιτέρω ποινικών αδικημάτων, όπερ θα δικαιολογούσε το να ισχύει ένα ενιαίο χρονικό διάστημα αποθήκευσης των δεδομένων που τους αφορούν. Συνακόλουθα, σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνεκτίμηση παραγόντων όπως η φύση και η σοβαρότητα της διαπραχθείσας αξιόποινης πράξης ή η απουσία του στοιχείου της υποτροπής θα συνηγορεί υπέρ της διαπίστωσης ότι ο κίνδυνος που συνδέεται με το πρόσωπο του καταδικασθέντος δεν θα δικαιολογεί, κατ' ανάγκην, τη διατήρηση μέχρι τον θάνατό του των δεδομένων που τον αφορούν στο εθνικό μητρώο που τηρείται από την αστυνομία για τον σκοπό αυτό. Στις περιπτώσεις αυτές, δεν θα υφίσταται πλέον απαραίτητως σχέση μεταξύ των δεδομένων που αποθηκεύονται και του σκοπού που επιδιώκεται [βλ., κατ' αναλογία, γνωμοδότηση 1/15 (Συμφωνία PNR ΕΕ-Καναδά), της 26ης Ιουλίου 2017, EU:C:2017:592, σκέψη 205]. Ως εκ τούτου, η αποθήκευσή τους δεν θα είναι σύμφωνη με την αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2016/680, και θα υπερβαίνει το χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία, κατά παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας.
- 61 Διευκρινίζεται συναφώς ότι, όπως υπογράμμισε βεβαίως, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 70 των προτάσεών του, η αποκατάσταση καταδικασθέντος, η οποία συνεπάγεται τη διαγραφή της καταδίκης του από το ποινικό του μητρώο, όπως συνέβη και στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν αναιρεί άνευ ετέρου τινός το γεγονός ότι η διατήρηση των δεδομένων αυτών στο αστυνομικό μητρώο ενδέχεται να εξακολουθεί να είναι αναγκαία, αφ' ης στιγμής ανταποκρίνεται σε διαφορετικούς σκοπούς από εκείνους που επιδιώκονται με την καταγραφή του ποινικού ιστορικού του παραβάτη στο ποινικό μητρώο. Εντούτοις, οσάκις, όπως εν προκειμένω, δυνάμει των εφαρμοστέων διατάξεων του εθνικού ποινικού δικαίου, η αποκατάσταση καταδικασθέντος προϋποθέτει το να μην έχει διαπραχθεί, για ορισμένο χρονικό διάστημα μετά την έκτιση της ποινής, νέο εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα, μπορεί να εκληφθεί ως ένδειξη περί του γεγονότος ότι ο κίνδυνος που συνδέεται με το πρόσωπο του καταδικασθέντος είναι λιγότερο σημαντικός υπό το πρίσμα των σκοπών της καταπολέμησης της εγκληματικότητας ή της τήρησης της δημόσιας τάξης και, επομένως, ως στοιχείο ικανό να οδηγήσει στη μείωση του χρονικού διαστήματος αποθήκευσης των δεδομένων που θεωρείτο ως αναγκαίο.
- 62 Πέμπτον, η αρχή της αναλογικότητας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, επιτάσσει να γίνεται στάθμιση μεταξύ του επιδιωκόμενου σκοπού και της σοβαρότητας του περιορισμού στην άσκηση των επίμαχων θεμελιωδών δικαιωμάτων (πρβλ. απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2022, Luxembourg Business Registers, C-37/20 και C-601/20, EU:C:2022:912, σκέψη 66).
- 63 Εν προκειμένω, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 35 της παρούσας αποφάσεως, η αποθήκευση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο επίμαχο αστυνομικό μητρώο περιλαμβάνει βιομετρικά και γενετικά δεδομένα. Υπογραμμίζεται δε ότι, λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών κινδύνων που ενέχει η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, ιδίως στο πλαίσιο των καθηκόντων των αρμοδίων αρχών για τους σκοπούς του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2016/680, η ιδιαίτερη σημασία του επιδιωκόμενου σκοπού πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με

- ένα σύνολο κρίσιμων στοιχείων. Στα στοιχεία αυτά εκτιμήσεως συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι η επεξεργασία εξυπηρετεί συγκεκριμένο σκοπό που σχετίζεται με την πρόληψη ποινικών αδικημάτων ή απειλών κατά της δημόσιας ασφάλειας που έχουν ορισμένη σοβαρότητα, την καταστολή τέτοιων αδικημάτων ή την προστασία από τέτοιες απειλές, καθώς και υπό το πρίσμα των ειδικών περιστάσεων υπό τις οποίες πραγματοποιείται η επεξεργασία αυτή [απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2023, Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων από την αστυνομία), C-205/21, EU:C:2023:49, σκέψη 127].
- 64 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει τη συστηματική συλλογή των βιομετρικών και γενετικών δεδομένων κάθε προσώπου που κατηγορείται για την εκ προθέσεως τέλεση αυτεπαγγέλτως διωκόμενου αδικήματος είναι, κατ' αρχήν, αντίθετη προς την απαίτηση περί απόλυτης αναγκαιότητας του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680, η οποία υπομνήσθηκε στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως. Πράγματι, μια τέτοια νομοθεσία μπορεί να οδηγήσει, αδιακρίτως και γενικώς, στη συλλογή των βιομετρικών και γενετικών δεδομένων της πλειονότητας των προσώπων κατά των οποίων έχει απαγγελθεί κατηγορία [πρβλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2023, Ministerstvo na vatreshnite raboti (Καταγραφή βιομετρικών και γενετικών δεδομένων από την αστυνομία), C-205/21, EU:C:2023:49, σκέψεις 128 και 129].
- 65 Το δε Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει κρίνει ότι το ότι η εξουσία διατήρησης των δακτυλικών αποτυπωμάτων, των βιολογικών δειγμάτων και των προφίλ DNA προσώπων για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι διέπραξαν αξιόποινες πράξεις αλλά δεν έχουν καταδικαστεί γι' αυτές έχει γενικό χαρακτήρα και ισχύει αδιακρίτως, όπως προβλέπεται με βάση τη νομοθετική ρύθμιση που αποτελεί αντικείμενο της υπόθεσης της οποίας έχει επιληφθεί το αιτούν δικαστήριο, δεν αποτελεί ένδειξη δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των αντικρουόμενων και διακυβευόντων δημοσίων και ιδιωτικών συμφερόντων και ότι, επομένως, η διατήρηση των δεδομένων αυτών εκλαμβάνεται ως δυσανάλογη προσβολή του δικαιώματος στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των προσφευγόντων και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία, με αποτέλεσμα να συνιστά, συνεπακόλουθα, παράβαση του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (απόφαση του ΕΔΔΑ της 4ης Δεκεμβρίου 2008, S και Marper κατά Ηνωμένου Βασιλείου, CE:ECHR:2008:1204JUD003056204, § 125 και 126).
- 66 Βεβαίως, η διατήρηση βιομετρικών και γενετικών δεδομένων προσώπων που έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση, ακόμη και μέχρι τον θάνατο των προσώπων αυτών, ενδέχεται να αποβαίνει απολύτως αναγκαία, κατά την έννοια του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680, ιδίως προκειμένου να καταστεί δυνατή η επαλήθευση τυχόν εμπλοκής τους στη διάπραξη άλλων ποινικών αδικημάτων και, συνακόλουθα, η δίωξη και η καταδίκη των αυτουργών τέτοιων αδικημάτων. Συγκεκριμένα, δέον να ληφθεί υπόψη η σημασία που προσδίδεται σε αυτό το είδος των δεδομένων προς όφελος των ποινικών ερευνών, ακόμη και για πολλά χρόνια μετά τα πραγματικά περιστατικά, και δη οσάκις οι εν λόγω αξιόποινες πράξεις συνιστούν σοβαρά εγκλήματα (πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 13ης Φεβρουαρίου 2020, Gaughran κατά Ηνωμένου Βασιλείου, CE:ECHR:2020:0213JUD004524515, § 93).
- 67 Ωστόσο, μπορεί να γίνει δεκτό ότι η αποθήκευση βιομετρικών και γενετικών δεδομένων ανταποκρίνεται στην απαίτηση σύμφωνα με την οποία πρέπει να επιτρέπεται μόνον «όταν είναι απολύτως αναγκαία», κατά την έννοια του άρθρου 10 της οδηγίας 2016/680, μόνον εφόσον συνεκτιμώνται η φύση και η σοβαρότητα της αξιόποινης πράξης για την οποία το υποκείμενο των δεδομένων καταδικάστηκε με αμετάκλητη ποινική απόφαση, ή άλλες περιστάσεις όπως το ιδιαίτερο πλαίσιο εντός του οποίου τελέστηκε η αξιόποινη πράξη, η τυχόν σύνδεσή της με άλλες εκκρεμείς διαδικασίες ή ακόμη το ποινικό ιστορικό ή το προφίλ του καταδικασθέντος. Επομένως, σε περίπτωση που στην εθνική νομοθεσία προβλέπεται ότι τα βιομετρικά και γενετικά δεδομένα των καταδικασθέντων που έχουν καταχωριστεί στο αστυνομικό μητρώο διατηρούνται, σε περίπτωση αμετάκλητης καταδίκης τους, μέχρι τον θάνατό τους, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, η διατήρηση αυτή φαίνεται να προσλαμβάνει ένα εξαιρετικά ευρύ πεδίο εφαρμογής σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους τα δεδομένα υποβάλλονται σε επεξεργασία, όπως διαπιστώθηκε στις σκέψεις 59 και 60 της παρούσας αποφάσεως.

- 68 Έκτον, αφενός, ως προς την υποχρέωση που υπέχουν τα κράτη μέλη ως εκ του άρθρου 5 της οδηγίας 2016/680 να προβλέπουν κατάλληλες προθεσμίες, επισημαίνεται ότι, για τους λόγους που εξετάστηκαν στις σκέψεις 59, 60 και 67 της παρούσας αποφάσεως και λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', καθώς και του άρθρου 10 της οδηγίας αυτής, μια προθεσμία μπορεί να θεωρηθεί «κατάλληλη», κατά την έννοια του άρθρου 5, ιδίως όσον αφορά την αποθήκευση βιομετρικών και γενετικών δεδομένων αμετάκλητα καταδικασθέντος για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα, μόνον εφόσον συνεκτιμώνται οι κρίσιμες περιστάσεις που, εν δυνάμει, καθιστούν αναγκαία μια τέτοια προθεσμία αποθήκευσης, όπως εκείνες περί των οποίων έγινε λόγος στη σκέψη 67 της παρούσας αποφάσεως.
- 69 Κατά συνέπεια, ακόμη και αν η αναφορά, στην εθνική νομοθεσία, στην επέλευση του θανάτου του καταδικασθέντος είναι ικανή να εκληφθεί ως «προθεσμία» για τη διαγραφή των αποθηκευμένων δεδομένων, υπό την έννοια του άρθρου 5, μια τέτοια προθεσμία μπορεί να θεωρηθεί ως «κατάλληλη» μόνον εφόσον συντρέχουν ιδιαίτερες περιστάσεις που τη δικαιολογούν δεόντως. Τούτο, όμως, προδήλως δεν συμβαίνει όταν η προθεσμία αυτή εφαρμόζεται γενικώς και αδιακρίτως σε οιονδήποτε αμετάκλητα καταδικασθέντα.
- 70 Βεβαίως, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 5 της οδηγίας 2016/680 καταλείπει στα κράτη μέλη τη μέριμνα να αποφασίσουν εάν πρέπει να προβλεφθούν προθεσμίες όσον αφορά τη διαγραφή των συγκεκριμένων δεδομένων ή την περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας της αποθήκευσής τους. Εντούτοις, από την προμνησθείσα σκέψη προκύπτει επίσης ότι η «καταλληλότητα» των προθεσμιών για την περιοδική επανεξέταση των συλλεχθέντων δεδομένων προϋποθέτει ότι χάρη στις προθεσμίες αυτές καθίσταται δυνατή η διαγραφή των επίμαχων δεδομένων οσάκις η αποθήκευσή τους παύει να είναι αναγκαία, συμφώνως προς το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', της οδηγίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη. Για τους λόγους που υπομνήσθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, μια τέτοια απαίτηση δεν πληρούται όταν, όπως εν προκειμένω, η μόνη περίπτωση στην οποία η εθνική νομοθεσία προβλέπει τη δυνατότητα διαγραφής κατά τα ανωτέρω, όσον αφορά πρόσωπο που έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα, είναι η επέλευση του θανάτου του.
- 71 Όσον αφορά, αφετέρου, τις εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας αυτής, σχετικά με τις προϋποθέσεις που διέπουν το δικαίωμα διαγραφής και περιορισμού ως προς την επεξεργασία του υποκειμένου των δεδομένων, από τις σκέψεις 50 και 51 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι οι διατάξεις αυτές αντιτίθενται επίσης σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν επιτρέπει σε αμετάκλητα καταδικασθέντα για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα να ασκήσει τα δικαιώματά του.
- 72 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', της οδηγίας 2016/680, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τα άρθρα 5 και 10, το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', καθώς και το άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3, αυτής, και υπό το πρίσμα των άρθρων 7 και 8 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει την αποθήκευση από τις αστυνομικές αρχές, για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και δη βιομετρικών και γενετικών δεδομένων, των οποίων υποκείμενα είναι πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα, μέχρι τον θάνατο των προσώπων αυτών, ακόμη και στην περίπτωση μεταγενέστερης αποκατάστασής τους, χωρίς ο υπεύθυνος επεξεργασίας να υπέχει υποχρέωση περιοδικής επανεξέτασης της αναγκαιότητας αποθήκευσης των δεδομένων και χωρίς να αναγνωρίζεται στα υποκείμενα των δεδομένων το δικαίωμα να ζητήσουν και να επιτύχουν είτε τη διαγραφή των δεδομένων που τα αφορούν, οσάκις η διατήρησή τους παύει να είναι αναγκαία υπό το πρίσμα των σκοπών για τους οποίους έτυχαν επεξεργασίας, είτε, κατά περίπτωση, τον περιορισμό της επεξεργασίας τους.

Επί των δικαστικών εξόδων

73 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τα άρθρα 5 και 10, το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο β', καθώς και το άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας αυτής, και υπό το πρίσμα των άρθρων 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει την αποθήκευση από τις αστυνομικές αρχές, για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και δη βιομετρικών και γενετικών δεδομένων, των οποίων υποκείμενα είναι πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί με αμετάκλητη απόφαση για εκ προθέσεως τελούμενο, αυτεπαγγέλτως διωκόμενο ποινικό αδίκημα, μέχρι τον θάνατο των προσώπων αυτών, ακόμη και στην περίπτωση μεταγενέστερης αποκατάστασής τους, χωρίς ο υπεύθυνος επεξεργασίας να υπέχει υποχρέωση περιοδικής επανεξέτασης της αναγκαιότητας αποθήκευσης των δεδομένων και χωρίς να αναγνωρίζεται στα υποκείμενα των δεδομένων το δικαίωμα να ζητήσουν και να επιτύχουν είτε τη διαγραφή των δεδομένων που τα αφορούν, οσάκις η διατήρησή τους πάυει να είναι αναγκαία υπό το πρίσμα των σκοπών για τους οποίους έτυχαν επεξεργασίας, είτε, κατά περίπτωση, τον περιορισμό της επεξεργασίας τους.

(υπογραφές)

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.